

Ði Ùf†` ôði v êfèfèæ ñfõtì < 324 A2 2007-08
25-Ý Õ¶ ñfõtì ñfí f`
05.06.04-208, ^aÐi Ùf «Ðf†ì v Üofè<
CøŠ1-ó «ÐóE. Õf. ^aê. ° ö% -í êfI

1. cfèæ î Q^ Fø-ñ õfŒ‰î õ~ èæ
2. ¹Qî dtì ¼<, ^aêf~, è° <
3. à fèæ Fø-ñ ° ÷ -ñòfèš ðòi ði «õ‡ ` <
4. Í | Á »èfèæ
5. «õ÷f‡ -ñ »èš ^aðf½÷fî fó<
è™MøP¾ «î -õJ ™-ô
6. êfè èfô õÁ-ñ
7. 19-20 È Ýøf‡ ` èO™
^aðf½÷fî fó P-ì ^aõO
8. å½ i f†®i õ÷^F™ ñQî õ÷^Fi ðf°
ÜP¾ êf~‰î à Ýð^F
Ü^añK, è «õ÷f‡ -ñ
9. ° i «ùPòi f` èOi õL-ñ
10. è™MøE è< Ý AMtì ¶
11. Cfèši Kj è™M^ F†ì <
12. Mini Revolution, Major Revolution
13. P‰FøfM™ ð™è-ô, èöè õ÷ „ C
14. è™M»è^F™ à fèæ ðf°

ðj ùft' ôðj v êfèfèæ ñfõtì < 324 A2 2007-08

25-Ý Õ¶ ñ£õtì ñ£ii £'

05,06-04-208, ^aðl ùf «Óftì v Üófè<

Cøš¹¬ø «ðø£. ð£.ª ê. ° ö%¬î ê£|

↑ ñôõ~ Üõ~è«÷, Ü¬õS[®] ñfõ, è«÷ à fèÀ ñi ò Hõf% Fò ñfí f†®™ ðf° ^aèfæõF™
í fí Ü÷¾ èì %í ñA» „C»<, ñù G¬ø¾< ^aèfæA«øj . à fèæ GÁõÙ< å¼ Üó² èf~H™ õfí
à ô° ↑ , Mò Ü¬ñS¹. It is a Non Government International Organisation.

21-Ý Õ¶ È ÝøF‡ ~ì Üó² êFóFî GÁõùfèO¡ ° ðFÝèFÓ< â¡ Á Æø «õ‡ ` <. å¼° ®Üó² Ü¬ñSH™ Üó² êFóFî GÁõùfèæî f¡ ñ, èÀ , ° <, Üó², ° < P¬ì J ÕFÙ ðFÓ<. Üó² êFóFî GÁõùfèæ î f¡ , ÜóC¡ , ñ, èæ i ô^ F†ì fèæ ðÔÖÝ¬ø ñ, è«÷F` ° i ¼, èñFè^ aî f¡ ~1 aèF‡ ` aêò™ð` ^ ¶< êFî Ù<. Ü%î ŠH¡ ÙE J™ i F†®™ à œ÷ ãóF÷ ñFÙ **Üó² êFóFî GÁõùfèO™ à fè†° ^ i ¬ô¬ñJ i < à‡ `**.

à fèÀ ñì ò ÕL ñò cfè«÷ ° ÷ ñòfè ÜP%F¼, AI ~è÷£ àj ðF™ àù, ° „
é‰«í è< à‡’.

Þ‰Î „ êñò^F™ âù, ° å¼ è¬î G¬ù¾, ° Õ¼Aø¶. ªêJ i † d†ì ~ ªê£~, è^F i Õ£J L™ G i Å ªè£‡ ‘ à œ«÷ ÜÂñF «è†’ Õ¼ðò~èO i † ° F¬ò ÝŒ‰¶ ÜÂñFŠð¶, ÜÂñF, è ñÅŠð¶ «ð£j ø èì ¬ñ¬ò, ªêŒ¶ ªè£‡ ‘ þ¼‰î £~. ÜŠªð£¿¶ ªê£~, è^F™ þì < «î ® å¼ ÜóCò™ð£F Õ‰î £~. þì < ªðÁð† Ýèfù Üõ¼¬ìò† ° F ðÝP, «è†ì ªð£¿¶,

"Í fí ÞÞÓ-ó á™ÔfŠ ðî MèO½< þ¼‰F¼, A«øj , á™Ôf GÁÓÙfèt° œÀ<
 „-Ö‰F¼, A«øj . áù, ° áj ùí ° F áj Áðf¼< «ètì F™-ó. Í fí á¼ ÜóCò™ÔfF"
 áj Á ÄPùf~. Üí Ý° ¹Qí dtì ~: ñj Q, è¾<: à fè-÷ ÜÂñF, è ÞòÔf¶
 ÜóCò™ÔfFèOí I ¼‰¶ þ‰í „ ¨êf~, è^ -í ðfõ¶ èfŠðfÝø «õ‡ ' < áj Á èí ¾œ áù, °
 à ^í óM†®¼, Aðf~ áj Á ÄP ñÁ^¶M†ì f~. Üo-ó Ü ^¶ á¼ ¨ðfPJ ð™ õ™½i ~ õ‰í f~.
 Üõ~ dtì -ó ðf~ ^¶,

"äòf âù, ° Üšõ÷õfèš «ðê[~] ^aî Kõf  . ï f   å½ ^aðfPJ ðTM õTM½i i . âù, ° ^aêf[~], è[~]FTM p   < «èt[~] ï f   õóMTM-ô, Ü-î å½ ° -ø 2ÝPS ðE~Šd   Y° ÜÂñF
î f½fèæ, ï f   F½< ð¾< âù   à ôè[~]FÝ«è ^aêi Á Üf° âù, ° n  t[~]I i P âù  
ñ, èÁ, ° < å½ ^aêf[~], è[~]-î à ½õf, ° A«øi "

âj Á ĀPÙE~. Ü%î Š ^aðEPJ ò™ ŠTM½i →oŠ «ðEÔ ŠE₂ < ê° î fò^ FTM å½ ^aêF~, è^ →i «ò à ½ðE, ° < Fø→ñ ð→i ^i ð~èæ c fèæ.

å½ ðTMè→ô, èöè^ →i â^ ^P, ^aèF₂ i fTM Üf° P½ŠðO~èæ èTMMòE÷~èæ: ðô P→øè→÷, èYøðO~èæ. âQÂ< åS^aðE½ð½< î fèæ H_j ÙETM å½ ^aðKð ^aðYp ðóðEY~ø, ^aèF₂ i ð~èæ ÜTMô. à fèOTM åS^aðE½ð½< ê° î fò^ «î f['] ^ai ¼, èñfù ^ai fì ~1→i ðO~èæ. à fèæ P→øèOTM êFî →ù ð→i ^i ð~èæ, ¹Fò ^ai fN→ô, ¹Fò ^aêE° →øè→÷ à ½ðE, AðO~èæ. ðô P→øè→÷, êF~%î ð~èæ. Ü«î êñò^ FTM P%î, ê° î fò^ FY° i < ñETM Y ù ð→eJTM Üð~ Üð~ P→øèOTM, ^aðE₂PðE è à i ð «ð₂ < âj ø «ê→ð ñùŠðEj →ñ à →i ðO~èæ. à fèOTM ðð~, î fèA →i ð° < ð^ «î →øèæ G→ø¾ ^aðYø G→ôJTM ^aðE₂ ^ai f₂ [®]Y° «i ð^ →i, ^aêðM_i ^ i ðEðEJ ½ŠðO~èæ. âQÂ< à fèA →i ð Y > %î ÜP¾< ÜAðO° < i ð < P%î, ê° î fò^ FY° Š ððj ði «ð₂ < âj ø Y ~ð° < ° ð~ñðEè¾<, ° →ððEè¾< ððj ð^ ^i ðð' Aðî ðPâð E ððE~, èšði «ð₂ [®]òâj Á. Üi Yðfù Å> G→ô P%î, ê° î fò^ FTM ðððOðE è PTM→ô.

í ð < ðE> ðP₂ èTMM»è< âj Á åTM«ðEðE½< ÅðŠð' AðP. P→i, èTMM, ê° î fò< [Knowledge Society] âj A«ðE<. èTMM →ð° →ø, î →ð° →ððEèñQî ê° î fò< ÜP%î åj Á. ÜŠð[®]ðEñETM P_j Á i ð < èfμ < ¹Fòi fù, CøŠðEù, èTMM ^ai fì ~ðEñEñYø< âj ðPâj ù âj ø «èøE M âð AðP.

ñQî ê° î fò< P₂ðñó ï i Á »èfè→÷, èð₂ < P½, AðP. ° i ðEðP «ð÷ð₂ →ñ »è<, åð^ i fò âð i fJ ð < Y ð₂ < èt° < i 1 Ü→i ðE÷< ^ai KðEî å½ «ñ→i èòS~ð~ò, èð₂ < H[®]^ i f~. Üi i Ü[®]Šð→i JTM à ½ðEñP_i f_j «ð÷ð₂ →ñ »è<. ÜP 17-ðP È YðEð₂ < ðñó ^ai fì ~%î P_i. 18-Y ðP È YðEð₂ < [®]TM ^ai fNTM 1ðtC aYðtì P_i. Üi i PÁFJTM P½%P ^ai fNTM »è< ^ai fì fAðP. 20-ðP È YðEð₂ < ⁿ^FJTM èE Š^aðETM èð₂ < H[®], èšðtì P_i. Üi i Ü[®]Šð→i JTM à ½ðEñP_i f_j ^ai fNTM »è<. ÜP 17-ðP È YðEð₂ < ðñó ^ai fì ~%î P_i. 18-Y ðP È YðEð₂ < [®]TM ^ai fNTM 1ðtC aYðtì P_i. Üi i PÁFJTM P½%P ^ai fNTM »è< ^ai fì fAðP. 20-Y ðP È YðEð₂ < ⁿ^FJTM èE Š^aðETM èð₂ < H[®], èšðtì P_i. Üi i ^ai fì ~ðEè à ð~ ^ai fNTM, tð »è< à ½ðEJ YÁ, Üi i M→÷ðE è P₂^aðE₂ P_i èTMM»è< ÜTMòP Knowledge Era à ½ðEAJ ½, AðP.

«ð÷ð₂ →ñ »è^ FTM ^ai fì fA P_j Á ðñó ê° î fò^ FTM Y, è„ ê, Fèæ âj ðùðYpTM aYðt[®] ðE÷ñYøfè→÷ i ð < âð E ððE~, è «ð₂ < . ï i Á ðL→ñè→÷Š ðYpS «ðêðE<.

1. î →ê ðL→ñ
2. GF ðL→ñ
3. ñF ðL→ñ

èf†' I óf‡ ® èfô^ F™ i -ê ôL-nî fî i -ô-n ãðYÁ M÷fAòP. Üi Y° å½ CÔ Y»i fèA < ðòj ðtì ù. ãi fN™ »è^ Fj aî fî , è^ F™ GFJ j ° , Aò^ Pñ^o à ò~%i P. è™M ÜP¾< ðòj ð' ^ Šdñ P. è™M ÜPMj ° , Aò^ Pñ^o Fj aî fî , è«ñ aî fN™ 1ó†Cî fî .

«Ó÷f‡ -ñ »è^ Fj aðf¼÷fî fó< âç ^ PñO i < H p½, èM™-ô. Üj -øò aðf¼÷fî fó< , ðJ YC aðYø -èM-ùë ~è-÷i < H p½%i P. MôéfJ èæ, i „ê~, aèf™ô~, ° ðò~ «ðfj ðò~èæ i fî Üj -øò à Yð^F, ° , èfóí ñfè p½%i ù~. âç ^ PñO i < H Üj -øò èo i fò ðf> , -è«ðf, aðf¼÷fî fó«ñf Ü-ñòM™-ô.

° è<ñP i H p-øòQj É Pñ^o. à ôAY° ^ i f< ðöfè «ðf ®ò aèfÈfè-÷ ^ i j èf~H™ ðöf ° ði Y° p-øòùf™ «i ~%aî , èŠdñ ð~. Üo½, ° âç i Šð®, è^ aî KòfP. ñj ù~ Y tCJ™ à ôè< èf i ñfñj ù~èO™ i -ô Cø%i p½ñ-ó^ «i ~%aî , è «ðf ' ñfùf™ Ü«èfè½<, Ü, ð½< ° i Lì < ðAŠðf~èæ. Üð~èA æÜ, ð½, ° âç i Šð®, è^ aî KòfP. pî Y° < Ü, ð~ ð-øò èfô^ i ð~ Ü™ô, 16-Y ðP È Yðf‡ -i „ «è~%i ð~.

èfè èfô^ i I > i f†-i ŠðYp å½ pô, Aò ðóôfÁ à f‡'. Üšaðfç P ðf‡ ®ò i f†®™ ðj Qóf' ' Y f‡' aî fî ~%P ð...è< ãYðtì P. ðf‡ ®ò ñj ùj å½ aî ½, è®òfù G-ô-ò, è%F^i fî . ñj ù~âj ðf™ Üóê-ñ p½, ° <, Üóê-ñâj ðf™ Üñ-ó i < H å½ Átì «ñ ðf> %P aèf‡ ®½, ° <. Üð~è-÷aò™ôf< -ñ Pñ^o, èfŠðfYÁ< G-ôJ™ Üj Á Üóêj p™-ô. âù«ñ å½ CÔ-ñ-ó aðfÈf ð÷^ «i f' p½, ° < ð° Fèt° , aîj Á i f†-÷, èN^ PñM† ' Šðf‡ ®ò i f†®Y° Š ð...è< b~%i Hj ð½ñfÁ «ðf ' «èfæ M' , è G-ù^i fî . ðf-ñ ÜAŠ¹ðP âj ø «èfæM âç AøP.

Ü-ñ, è-ñ ÜAŠð ° ®òfP. Ü%i , èfô^ F™ Ü-ñ, è-æ ÜPM™ Cø%i ð~è÷fè¾<, ñj ùÂ , ° ^ «i -ñŠð' < «ðf aî™ôf< ÜP¾-ñ»<, Y «ôf-ñù»< ðöfè, Á®òñ~è÷fè¾< p½%i f~èæ. ð-ñ ^ i -ô-ñ ÜAŠð pòfP. â%i «i ó^ F™ a%î âfK ð-ñ aò' ^ P ð½ñfj âj Á aèf™½ñi YÁ™-ô. Üóê-ñJ™ p½%i ÜPè~è÷fAò 1óñ~ að½ñ, è-÷ ÜAŠHùf™ a%î i tì ° < ð%PñMì fP âj Á G-ù^ P Üñj è-ñJ™ p½%i 1óñ~èæ Ü-ùñ-ó»< Ü-ñ~P Üj -øò ðA-ñ G-ôJ™ Üð~è-÷, èfŠðfYÁñi Y° ðèfJ™-ô Y i ðf™ ð÷
à æ÷ i f' èt° , aîj Á ð...è< b~%i Hj ðf‡ ®ò i f' ð½è âù, ÁPùfj âj ðP p-øòfùf ÜèŠaðf½æ ÁÁ< pô, Aò Gè, C. âù«ñ ÜPè~èæ Üj Á aðf¼÷fî fó^ «i -ñðfè p½, èM™-ô.

^aî fN™ » è^ F™ î f i è^ MòP¾ ðòj ð^ ^ î Šðtì ¶. è^ MòP-ôS ðòj ð^ ^ F è^ Mè-÷ à ¼õf, Aùf~èœ. è^ MèO j à î Mòf™ à Yð^ F-ôS ^að¾, Aùf~èœ. -è^ ^aî fNL j í ô^aêEòS ðtì à Yð^ F, ° ^ ^aî fN™, tð^ -ñ î ðòj ð^ ^ Fòi j í ô^a à Yð^ F ðòñi f° ^að¾Aò¶.

“The agricultural society depended on craft. In the industrial age craft was replaced by technology. Technology increased productivity: increased productivity meant increased wealth.”

^aî fN™ » è< ÜPMòL j ^aî fN™, tð^ F j Ü®Sð-ì J™ Ü-ñ%û ¶. ÜPMò½< ^aî fN™, tð° < î Y° P è^ fò^ FY° à t' ô¶ Ü™ô. Ü-ñ è^ MJ j Ü®Sð-ì J™ Ü-ñ%û -ñ. àù«õ 19-Y õ¶ È Yøf‡ ®™ þ½%¶. î -ñê ÕL-ñ, GF ÕL-ñ þó‡ °, ° «ñôfè ñF ÕL-ñ þi < ^aðYø¶.

19-Y õ¶ È Yøf‡ ® j ^aî f i , è^ F™ å¼ ðí , èfó i f†® j ° ^añèQ j ð½ñfù< å¼ å-ö i f†® j ° ^añèQ j êófêK ð½ñfù^ -ñ î M i 3ñi f° ÜFèñfè þ½%û ¶. Ü%û È Yøf‡ ° i f‡ ® 20-õ¶ È Yøf‡ ®Y° ð%û ^aðf‡ ¶, 20-Y õ¶ È Yøf‡ ° Y ò^a ð^ F™ å¼ å-ö i f†°, ° ^añèQ j êófêK ð½ñfù^ -ñ î M i å¼ ðí , èfó i f†°, ° ^añèQ j êófêK ð½ñfù< 10 ñi f° ÜFèñfè þ½%û ¶. 21-õ¶ È Yøf‡ ®™ Ü¶ åø^ î f ö 70 ñi f° «ðfô ÜFèK^ ¶ M tì ¶.

Þ¶ i < ð° ^aðfî ^aêE f «ðfô þ½, èôf<. þ j Á à ôè< ° j «ùPò i f` èœ, ° j «ùÁ^a i f` èœ aù þó‡ ° ^aðKò HK¾è-÷ fèS HK%¶ þ½, A j øù. ÜõYÁœ ° j «ùPò i f` èO™ þ½, ° < 20 êî MA i ñ, èœ à ôè ð½ñfù^ F™ 85 êî MA i ^ -ñ î ÜÂðM, Aøf~èœ. eî < þ½, ° < 80 êî MA i ñ, èÀ , ° , A-ñ Šð¶ 15 êî MA i ð½ñfù< î f j . þ¶ å^a i f ð^ FK-è, ^aêE f Ü™ô. þ¶ ä, Að i f` èœ GÁõù^ F j United Nations Development Programme GÁõù^ F j î èõL j Ü®Sð-ì J™ Ü-ñ%û ¶.

° j «ùPò i f` èO j ð÷^ ¶, ° < H j î f Að i f` èO j ðA-ñ, ° < âj ù èfóí < âj ø «èœM â^a Aø¶. þòY-è ð÷ fè-÷ f Ü™ô¶ Üf° à ¼õf, èSðt®¾, ° < , î ð÷ ðf i fèœ «ðf j ø ðêFè-÷ f âj ð-ñ à ôè ðf A 192 i f` èO™ Y E%û ¶. Üî j í ô^a Üõ~èœ è‡ i ° ^að¾ H j ð½ñfÁ:

å¼ i f†® j ^aðf½ ðf i f ö ð÷ „C, ° Ü®Sð-ì ðfù-ñðèO™:

1. þòY-è ð÷^ F j ðf° 20 êî MA i <
2. èt i i fèœ, î ð÷ ðf i fèœ «ðf j ø ðY P j ðf° 14 êî MA i <
3. ñQ i ð÷ <, è^ i fò, Å> G-ô [Human and Social Factor] 64 êî MA i < .

«Ó÷F‡ ¬ñ, êº ¹ FÒ^F™ GÔº < C¼«ñ, ª¼ Ì F†®¡ ªê™Ó^FÝ° Ü®SÐ¬ì è÷Fé
þ¼%û ù. ªÍ FN™ ¹ó†C, ° Š H¡ GÔ Ó÷<, C~ Ó÷^«Í F` ª‡ ªÍ Æ Ó÷º <, þ¼< 1, ªê< 1,
Ü½I Qò< «ðFj Ø ¹ F¶ Ó÷fèÀ < ¹ Fj Ü®SÐ¬ì è÷Fé þ¼%û ù. èí %û E ÝøF‡ ®™ ªðKò
Ü÷M™ ° j «ùPò Í F` èO™ Üf° A¬ì ^¹ Ó÷fèœ àùS ¹F† Fè ª¶¾I ™¬ô. þ¼, A¡ Ø
Ó÷fè¬÷S ðòj ð^¶ Ó÷F™ à Ýð^F¬òS ªð¼, ° Óí Ý°, è™MòP¬òS ðòj ð^F Üí j
Í ôñFè^¹ fè÷¶ Ó÷^¬í S ªðKò Ü÷M™ ªð¼, A ªèF‡ ï F~èœ. à Ýð^F ªð¼, è^FÝ° ª¼
êFj Á Áø «Ó‡ ªñFùF™ ÜªñK, èF M™ Í j Á êí MAí < «ð^ B` ð†` œ÷ «Ó÷F‡ ¬ñ ¹ Fj ,
eí ° œ÷ 97 êí MAí < «ð¼, ° < à í ¾ ªèF`, Aø¶. Ü¶ ñt` ñ™ô Üò~èÀ ¬ì ò «í ¬ò, °
I ...Cò à ðKM¬÷¬ò» < èFí ÕN Õ°, Aø¶. Ü%û à ðKM¬÷¾ èFóí ñFè^¹ Fj 20 êí MAí ^
¹ FQò^¬í ªñ^¹ ùF™ ªK ªðF¼œ ¹ ðFk, èS ðòj ð^¶ AøF~èœ. Í ñ¶ Í F†®™ 60
êí MAí ^FÝ° < «ñòFùò~èœ ªí Fõ¶ ª¼ Õ¬èJ ™ «ÓF÷‡ ¬ñJ ™ B` ð†` þ¼, AøF~èœ.
àù«Ó à Ýð^F¬òS ªð¼, è è™M Pj Á P¶ Ó¬ó P™ ðFí ª¼ ¹ ¶ °, Aò^¶ Ó^¬í S ªðÝÁ
þ¼, Aø¶.

◦ i «ùPò ī f̄' èOj õ÷ñfù G¬ô¬ñ, ◦ í i Á Ü®Šđ¬í, èfóí fèœ P¼, Aj øù.

1. Ü¬ùõ¼< âž ^î P¾, Ü¬ùõ¼< Üõ~ Üõ~ aî fN½, ◦ ŠđJ ŸC aðŸP¼, AøF~èœ.
2. Cô ◦ , Aòñfù ¶¬øèO™ à „ê G¬ô ÜP¾ aðÁ< õfŒŠ¹ P¼, Aø¶.
3. ¹Fòù è‡ ¹H®, ◦ < Ÿ Ÿø™ P¼, Aø¶.

◦ ¡ «ùÁ< i f ` èœþ‰î ^ ¶¬øèO™ «í ¬øòfù õ÷ „C¬òS aðÝP¼, èM™¬ô. þ‰î ^ ¶¬øèO™ õ÷ „C aðÁ< oðÝCèO™ þŠaðf;. ¶_k aðK¶_k ß' ð†®¼, Aðf~èœ.

Š÷ „C „ðÁ< ī f ` èœ CÔ à ò~ è™M^ ¶¬øèO™ ī fèœ ī f†®™ øfŒŠ¹èœ P™ôfí
 Å> G¬ôJ™ è™M»<, ðJ ŸC»< „ðø, P¬÷ë~è¬÷ ° i «ùPò ī f†` , ° „ „ „ è™ô
 ÜÄñF, Aøf~èœ. Pj Áñfí õ~èO™, è~õ«î êñfí õ~èœ åù å¼ õ~è à ¼øfAJ ¼, Aø¶.
 2003 Ÿ ð` èí , ° Šð®18 ôtê< ñfí õ~èœ ī fèœ ī fŒ ī f†` , ° „ „ „ èO«ò° i «ùPò ī f` èO™
 à ò~ è™M „ðÁAøf~èœ. ÜañK, èfM™ ñt` < åø^î fö 6 ôtê< è~õ«î êñfí õ~èœ
 ðJ™Aøf~èœ. P%î å ð E , ~è 2025 - P™ 72 ôtêñfè P¼, ° < åj Á åF~ðf~, èŠð` Aø¶.
 PŠaðfç¶ ÜañK, èf „ðÁ< õ¼ñfù< 14.5 H™Lòj ì fö, åø^î fö 70 Ÿ J ó< «èf® ī ðfŒ.
 HKtì Q™ 2.7 ôtê< ñfí õ~èœ ð®, èAøf~èœ. Pj i ï ô< HKtì j „ðÁ< õ¼ñfù< £3H™Lòj .

° ¬ø‰î ñ, èæ ªî f¬è¬ò, ªèf‡ i Üî fõ¶ 2.1 «èf®, °, ° ¬øõfù ñ, èæ ªî f¬è¬ò,
 ªèf‡ i Ý v F«óLòfM™ 2.1 ôtê^c Üò™ i f†' ñfí õ~èæ ð®, Aøf~èæ. Põ~èæ í ôc
 Ý v F«óLòf ªðÁ< õ¼ñfù< \$ 7.5 H™Lòj . P‰FòfM™ P¼%¶ ñt' < 83 Ý J ó< ñfí õ~èæ
 ÜañK, èfM™ ð®, Aøf~èæ. 39000 ñfí õ~èæ Ý v F«óLòfM™ ð®, Aøf~èæ. 24000 ñfí õ~èæ
 Hóti Q™ ð®, Aøf~èæ. áø^i fo 1 ôtê^¶ 50 Ý J ó^FÝ° < ÜFèñfù P‰Fò ñfí õ~èæ
 ªðOí f' èO™ ð®, Aøf~èæ. Põ~èæ í ôc Ý ‡' «î fÁ< P‰Fòf¾, ° Ý ° < ªéö¾
 ° ¬ø‰î ðtê< 20 Ý J ó< «èf® T ðfŒ. Põ~èO™ èf™ðfCš «ð~ ªðOí f' ªé™ðf¶ P‰FòfM™
 ð®Sði Ýèfù õèFè¬÷ áYð^F, ªèf^i f™ Ái iñ, ° Ý ‡' «î fÁ< 5000 «èf® T ðfŒ
 eí ñf° <. áù«ði™ôG¬ôJ™ è™M ªðÁ< ðfŒš¹è¬÷ à ¼ðf, A, ªèf' Šðo~èæ è™M¬ðS
 ªð¾, ° Aøf~èæ áj ð¶ ñt' l j P «ïð®ðfè Ü‰î i f†®j ªðf¼÷fí fó^¬í »<
 á, ° M, Aøf~èæ. áj ¬ùS ªðf¼^i ÷M™ Cø‰î è™M GÁõùfè¬÷ à ¼ðf, ° ðð~è¬÷ i fí
 21-Ý õ¶ E Ýøf‡ ®j P‰Fò «î èð, i ~èæ áù, ÁÁ«ðj .

å¼ Cö~ i < i f†®™ è™M õE èñfAMtì i fèS ªðKò Ü÷M™ ° ¬ø ªéf™Aøf~èæ.
 õE è< áj ð¶ å¼ ðfð, ªèo™ Üj Á. èfè èfò^FL¼%¶ i i > i f†' õE è~èæ à ô°
 ° ðð¶ < ªéj Á õE è< ªéf¶ P‰î i f†', ° ð÷< «é~^F¼, Aøf~èæ.

ªèfæð¶ < G¬øaè÷f¶ ªèf' Šð¶ < ° ¬ø ªèfì f¶

ªéfðð < õE è< ñKðf¬í ðfù< î «ðòf° < .

° i «ùPò i f' èÀ, ° à ò~ è™M ªðð, ªé™½< ñfí õ~èO™ ªð¾< ðf° Ý Cò
 i f†-i, «é~‰î õ~èæ. Ý Cò i f' èOL¼%¶ ñfí õ~èæ «ñ¬ô i f†', °, ªé™ði Ý° Š
 ðFòfè^i fèæ i f†®«ô«ò Ü‰î õèF¬ò à ¼ðf, è «ð‡' < áù, CfèSí ^, ° ® ªð^i ¶.
 Ý, v «ðf~' «ðfj Ø, «è< HKtX «ðfj Ø, MIT «ðfj Øý f~«ðfj Ø è™M GÁõùfè¬÷ å¼
 i f' âOí fè à ¼ðf, è ° ®ðf¶. æK¼ Ý ‡' èO½< à ¼ðf, è ° ®ðf¶. i f< ðf< à ôAí
 ªèfæ¬è M¬ð«ð ªðYp i ¼< áj ð¶ i fí . ªéfð G¬ù^i áj ¬ø M¬ðM™ ªéfð «ð‡' < .
 áù«ð Ý, v «ðf~' «ðfj Ø, «è< HKtX «ðfj Ø GÁõùfè¬÷ à ¼ðf, ° ðí Ý° Š ðFòfè Ü‰î
 GÁõùfè¬÷«ò Ü¬ö^¶ ÜðYpí ð÷fèfè¬÷, CfèSí K™ à ¼ðf, ° ñfÁ áYðf' ªéf~èæ.
 Üí j ð® ÜañK, èfM™ P¼%¶ MIT, Johns Hopkins, ðf~tì j è™M GÁõù<, Cèf«èf ð™è¬ô, èöè< Ý Aòi fí ° GÁõùfèÀ < «ñ½< çHófj v, ý fô%¶, ªü~ñQ «ðfj Ø
 i f' èOL¼%¶ i fí ° GÁõùfèÀ < áù 8 GÁõùfèæ Pšaðfç¶ ÜðYpí ð÷fè^¬í , CfèSí K™ GÁMJ ¼, Aí Øù. P‰î GÁõùfèO™ Ü‰î %í i f' èO™ «é¼< ñfí õ~èÀ <
 CfèSí ¼, ° Üâ Šðð Aøf~èæ.

âù«õ ÜPë ~ að½ ñ, è÷£Aò à fèœ ° i P‰î „ êñò^F™ -õ, è «õ‡ ®ò aêEF à ðè÷M™ è™MJ™ P¶O-ó P™ôfî ñf að½< 1ó†C aÝðt' ð½Aø¶. à ò~ è™M-ðS að½^i õ-ó i f^o èì %î 60 Ý ‡ ' è£ô^F™ aðœ-÷ò~ M†' „ aêj ø Ü-ñSH™ a‰î Š aðKò ñfYø^ -i »^o à ½ðf, èM™-ð. Ý fAô^F™ ð½ ° ¶a ñfN à ‡ ' :

“A nation must bring about mini revolutions every now and then, if you do not bring mini revolutions, you have to face a major revolution.”

è™M^ ¶-øJ™ i f^o CÁ CÁ ñfYøfè-÷ „ CPò Ü÷Môfù 1ó†Cè-÷ „ aêEò~ i õPMt«i f^o. âù«õ PŠaðf‡ ¶ ð½ aðKò 1ó†C-ò, aêEò «õ‡ ®ò ètì fò^F™ P½, A«ðf^o.

1857-P™ P‰FòfM™ i f^o I i Á ð™è-ò, èöèfè-÷ à ½ðf, A«ùf^o. Üi Ý° Š Hø° i f^o M' i -ò aðYø aðf‡ ¶ 17 Ü™ô¶ 18 ð™è-ò, èöèfèœ P½%î ù. PŠaðf‡ ¶ ð½^i ñf 300 ð™è-ò, èöèfèœ à œ-ù. Gè> G-òŠ ð™è-ò, èöèfè-÷ PFT™ «é~, èM™-ò. PŠaðf‡ ¶ «i ñf ð™è-ò 20 Ý J ó< è™Ö Kèœ P½, A j øù. è™Ö Kèœ õ-÷~%î Ü-÷¾, ° ð™è-ò, èöèfèœ õ-÷ðM™-ò. 12.8 «èf® ñ, è-÷, aèf‡ i üŠðfQ™ 726 ð™è-ò, èöèfèœ P½, A j øù. 8.2 «èf® ñ, è-÷, aèf‡ i ü~ñQJ™ 350 ð™è-ò, èöèfèœ P½, A j øù. 30.4 «èf® ñ, è-÷, aèf‡ i ÜañK, èfM™ 2466 ð™è-ò, èöèfèœ P½, A j øù. 113.1 «èf® ñ, è-÷, aèf‡ i

P‰FòfMÝ° 300 ð™è-ò, èöèfèœ à j ð¶ i f^o a‡ E , Ái Š ðf~, è ° ®òfî Ü-÷¾, ° , ° -øfù-òðf° < i ñ¶ i f†®j Hóí ñ~ Ü-ñ^i National Knowledge Commission áÁ < Ü-ñS¹ 2015 - , ° œ i f° 1500 ð™è-ò, èöèfè-÷ à ½ðf, è «õ‡ ' < à j Á ÁÁJ ½, Aðf~. P‰î a‡ E , -è-òŠ ðf~^¶, Cô è™Mòf÷-èœ Hóí ^¶ GÝAðf~èœ. Ý ûf™ c‡ i èfôñfè, aêEò~ i õPò «i , è~ -i B' èt' õi Ý° P¶ i M~, è ° ®òfî i f° <. èì %î I i Á Ý ‡ ' èO™ 1250 1Fò ð™è-ò, èöèfèœ à ½ðf, ° ñfÁ Yùf à ^i õM†®½Sði fè^ «i Cò, è™M ÜP¾, ° ði ñf ðf~^i, Aø¶. âù«õ i f^o à ‡ -ñðfù è™M »è~ -i à ½ðf, ° < ðE J™ B' ð' õi Ýèfù õfEŠ¹ aÝðt®½, Aø¶.

P¶ 1Qî ñfù ðE à ‡ -ñðfù «i ê ð, i ~èœ B' ði «õ‡ ®ò ðE . è™M-ò ðYp, Áø õ‰î èMë j

èôfè-ò åO«ò âf° <
è-òJ ôf aðO«ò ðfK
ðöfA®j ° -øðFj P
ð-~%F ' < Ü½ð«ñ! c

Ý , ° ÕfŒ ÜNŠõfŒ èfŠõfŒ

Üði ÜK Cõùf~ î < ° æ

«î , Aò ^aêò™èæ í i Á<

«ê~^¶ c âç %î fŒ Õf> M™

° ¶-ñJ™ î ÷ ~í™ ñYÁ<

í ŠHQ™ ÕL-ñ ° i ø™

^aõf¶^aõA< ñ‡ E™ c«õf

^aõfç ^aí f¼ 1¶-ñ ^aõYÁ

þ ÷ -ñ^aõf` åO~õfŒ

âj Á è™M-òŠ Õf` Aõf~. âù«õ ÜN, ° <, Ý , ° <, èf, ° < FøAæ ÷ å¼ ê, F-ò
à ¼õf, ° ÕF™, Õ ÷ ~^¶õF™, ÕòŠ¹õF™ Õ™õ-è~ Fø-ñòfùõ~è-÷, ^aèf‡ i à fèæ
GÁõù< Õf«èYè «õ‡ ` < âù «õ‡ ® M-ì ^aõAA«øj .